

ция системы, усложнение ее структуры и выход на более высокий уровень, но и ее разрушение.

Синергетический подход дает возможность понимания самого механизма самодвижения любой открытой системы, в том числе таких сложнейших человекообразных систем, как наука и культура. Однако при этом недостаточно просто прибавить синергетику к существующему социально-гуманитарному знанию. Роль синергетики скорее заключается в провоцировании внутреннего роста, самоорганизации социально - гуманитарного знания и его методологии.

Представляется, что *дальнейшее исследование* науки как открытой системы с точки зрения синергетических идей и принципов целесообразно было бы вести в направлении поиска ответов на следующие вопросы:

- существуют ли технологии воздействия на процессы самоорганизации науки, которые могут определить как дальнейшую судьбу науки, так и судьбу культуры;
- какие технологии воздействия не разрушили бы тонкую саморегуляцию внутри открытой системы «наука» и не вели бы ее к деградации.

Источники и литература

1. Буданов В.Г. Принципы синергетики и управление кризисом // Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – С. 86-98.
2. Добронравова И.С. Синергетика: становление нелинейного мышления. – К.: Лыбидь, 1990. – 147 с.
3. Крымский С.Б. Научное знание и принципы его трансформации. – К.: Наукова думка, 1974. – 208 с.
4. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой. М.: Прогресс, 1986, 431 с.
5. Пригожин И., Стенгерс И. От существующего к возникающему. – М.: Наука, 1985. – 327 с.
6. Хакен Г. Синергетика. – М.: Мир. – 1980. – 404 с.
7. Карсавин Л.С. Философия истории. – СПб.: АО Комплект, 1993. – 352 с.

Чебан О.М.

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПРИДУНАВ'Я З ПОГЛЯДУ ПОЛІЕТНІЧНОСТІ

Здобуття українським народом незалежності та розбудова власної держави порушили низку проблем у сфері національної свідомості. Ці особливості сучасного життя українського народу виявляються в усіх без винятку галузях діяльності суспільства: науці, релігії, культурі, політиці, філософії.

Етнічна революція сьогодення зумовила значний інтерес в середовищі філософів та започаткувала гострі дискусії навколо етнічної сфери життя, процесів міжетнічної інтеграції, їх змісту, сутності і характеру. Відкриття соціальною філософією ХХ століття нового простору – етнокультурного, уможливило нові підходи до проблеми поліетнічних відносин, національного відродження, національного буття людини.

Метою даної публікації є визначення рівня взаємодії і взаємовпливу міжетнічних оригінальних культур етнічних груп населення Українського Придунав'я, що є однією з умов національного відродження краю й усвідомлення пройденого етносом історичного шляху, опанування джерел своєї духовності, врахування і використання самобутніх особливостей, рис культури етнонаціональної спільноти, які властиві тільки їй, відрізняють її від інших.

Процес державного самовизначення української нації, самовизначення інонаціональних груп, відбувається суперечливо, а тому й сприймається неоднозначно.

Існують об'єктивні національні, етнічні та міжетнічні суперечності, що є й буде неминучим і вічним супутником держави з поліетнічним складом населення. Тому то й необхідно використовувати ці суперечності на користь державотворення (попередньо вивчаючи й аналізуючи їх).

Україна – поліетнічна держава. Поліетнічність – необхідна умова розвитку цивілізації, є об'єктивним фактором співжиття відмінних етнонаціональних спільнот у рамках однієї держави.

Значна частина населення нашої країни – національні меншини, причому характер абсолютної більшості меншин такий, що вони відрізняються від корінної нації мовою, традиційним способом життя, релігією.

Перед сучасною Україною постають ті ж самі проблеми, що і перед іншими країнами з багатонаціональним населенням. Населення України складається з представників більш ніж 130 національностей. Наша країна чи не єдина з колишніх радянських республік, де вдається уникати міжетнічних конфліктів.

Отже, в процесі державотворення необхідно зважати на етнічність як один з рушіїв соціального прогресу та перетворити багатоетнічний склад населення України на «силовий фактор» державності.

Україною обраний такий шлях побудови держави, за якого домінує принцип національних інтересів та національних пріоритетів у державному значенні.

Поліетнічність (інобуття етнокультури) як загальна вимога сучасності передбачає спокійне, розважливе ставлення до неї як явища і розуміння її позитивного впливу. У процесі життєдіяльності народи (етноси) взаємодіють, впливають один на одного, змінюють довколишнє середовище і пристосовуються до природних умов, витворюють в межах титульного етносу автохтонні зони, регіони, що відзначаються скупченням поліетнічного населення. Неоднакова чисельність етнічних спільнот, різноманітність компактного чи дисперсного їх розселення, різні строки проживання на тій чи іншій території, нерівномірні темпи соціально-економічного та культурного розвитку – всі ці та багато інших об'єктивних факторів дають змогу говорити про подальшу диференціацію етнічності.

Етнічність – не тільки джерело розмежування і конфліктів (Г.Абрамсон). Це також і консолідуючий та стабілізуючий чинник суспільного життя, адже людина, навіть поступово втрачаючи зовнішні ознаки своєї етнічності за походженням (через відірваність від етнічної Батьківщини) може все життя долучатись до

цілющих джерел етнічної мови, барв і пахощів етнічної природи, смаків етнічної кухні. І кожен з цих виявів етнічності є життєво необхідним.

Етнічність як процес формування та становлення етнічних ознак особистості відбувається через засвоєння людиною певних етнодиференціюючих якостей, що відображають традиції, звичаї, суспільно-історичний досвід того етносу, до якого належить людина.

Усвідомлення своєї приналежності до етносу є етнічним за формою та соціальним за змістом. Адже кожний етнос виступає як прояв соціальної консолідації, в якій індивідам гарантована соціальна захищеність. Етнос, що не може забезпечити такої захищеності, зникає у фізичному та історичному розумінні.

В сучасних умовах Української держави нова форма міжетнічного буття ґрунтується на розумінні взаємодій етносів, оскільки усвідомлення об'єктивної суспільної потреби у перетворенні особистості на найвищу цінність і кінцеву мету суспільного розвитку досягається лише на рідному етнонаціональному ґрунті.

Майбутнє України, зокрема її перехід до відкритого суспільства, збереження національно-державної єдності та входження до світового співтовариства багато в чому залежатиме від того, наскільки вдасться забезпечити вільний рівнодержавний розвиток етнічних спільнот задля загального добробуту.

Політика збереження самобутності етнічних меншин України неодмінно наштовхується на проблему багатоманітної нерівності станів, а відтак – певного незбігу (у розглядуваному аспекті) інтересів самих цих етнічних меншин. З цього неодмінно випливає той висновок, що ще однією нагальною передумовою збереження та розвитку самобутності етнічних меншин України є реалізація принципу диференційованого підходу, врахування всебічних особливостей цих меншин з боку держави.

Етнічна різноманітність українського суспільства, розмаїття форм світогляду та стереотипів поведінки людей, їх зв'язків з природним і соціокультурним середовищем закріплена в етнокультурах. Етнічне розмаїття суспільства є одним з виявів надлишковості культури, необхідної для виконання нею функцій адаптації людства до нових змінюваних умов існування. Різноманітність мов, неповторна своєрідність звичаїв, традицій, соціальних інститутів, ідей, цінностей є необхідною передумовою гармонійного розвитку демократичного суспільства; така складна соціальна система, як людство, тим стабільніша, чим більше відмінностей між окремими її елементами (складниками).

Етнічна різноманітність створює певні бар'єри між людьми (найперше це пов'язано з процесом самоідентифікації – за принципом “ми – вони”) і, на перший погляд, є зайвою. Через що політика, спрямована на усунення етнічних відмінностей (асиміляція) і злиття етносів (консолідація), має певну логіку, особливо в тоталітарних державах. Однак вона приречена на поразку, тому що діє всупереч універсальним законам природи: розвиток – це виникнення й ускладнення структур. Роль механізму закріплення й подальшої еволюції системоутворення в біосфері відіграє генетичний код, а в ноосфері виступає культура. Підтримка локальної специфіки культури настільки ж важлива для розвитку людства, як і підтримка генетичних кодів організмів. Розуміння культури як якісно особливого, специфічно людського виду адаптивних процесів обумовлює необхідність збереження етнічної гетерочинності культури, багатоманітності форм життєдіяльності етносу, як важливої умови розкриття потенціалу соціокультурного розвитку людства.

Важливе значення має й унікальний досвід життя етносу в злагоді з автохтонним природним середовищем, що знову ж таки вказує на необхідність збереження етносів задля виникнення людства.

У суспільствознавстві виробився цілком природний підхід, коли увага акцентується на поліетнічності, полікультурності соціуму, в якому національне, етнічне расове та культурне різноманіття стає характерною його ознакою.

Зближення народів і культур в сучасному індустріальному і постіндустріальному суспільстві – це світ, що характеризується все більшою гуманністю і культурним різноманіттям, непорозуміннями, конфліктами в процесі пристосування до плюралізму думок, ідей, позицій і поваги до людської особи, розуміння того, що культурна основа (етнокультура) є головним складником формування особистості, в той час, як права людини стають більш гнучкими та достатніми для забезпечення поваги і захисту культурного різноманіття і самобутності людства [Дайана Ейтон-Шенкер].

Феномен етнокультури, власне етнічності як суттєвої характеристики людини не вичерпав себе на шляху до розуміння природи людства. Культурний плюралізм з такої точки зору і є своєрідною відповіддю етносів на виклик часу шляхом підкреслення глибинного взаємозв'язку єдності та різноманіття людства.

Етнічності властивий поглиблений інтерес до себе, захищаючись, етнос намагається відмежуватися від інокультурних впливів, віддаючи перевагу, відокремленості перед двохсторонньою взаємодією, намагаючись не поступатися в тісних і різноманітних формах свого розвитку тим культурам, які взаємодіють з нею.

Зрештою, етнічній культурі властиво стверджувати себе через контакти з іншими культурами, через своє перебування в інших культурах.

Процес етнічного відродження України охопив не тільки українців, він охопив й інші етнічні групи. Держава повинна піклуватися про розвиток і етнічних меншин і етнічної більшості. Вважати їх нерівноцінними неможливо. Тим більше в умовах України. Особливо негативні наслідки матиме спроба якось загальмувати етнічне відродження корінної нації, оскільки це призведе до того, що саме більшість і надалі відчуватиме себе несправедливо обмеженою у своєму розвитку. Модель, за якою одні етнічні групи стимулюються, а інші обмежуються, не може бути гармонійною та стійкою. Крім того, без стимулювання розвитку українського етносу навряд чи буде сконсолідована і більшість населення.

До процесу відродження української нації має залучатися і та її частина, яка тривалий час була відірвана від України – діаспора. Звичайно, стимулювання етнічності – процес небезпечний, бо етнічність має подвійну функцію в будь-якому суспільстві. Вона допомагає згуртувати населення, причому дуже часто саме етнічність є для консолідації стимулятором значно кращим, ніж спільні економічні, політичні інтереси і т.д.; вона апелює до цінностей дуже часто ірраціональних, романтичних, ідеалістичних, за допомогою яких лише можна викликати почуття солідарності в кризові моменти історії. З боку влади треба всіляко,

якщо не спеціально, заохочувати, то ні в якому разі не чинити перешкоду для етнічного та етнополітичного відродження неукраїнських етнічних груп.

Етнічне відродження викликає ланцюгову реакцію в суспільстві – розпочавшись в якомусь етнорегіоні, воно охоплює всю країну, виходить за її межі і поширюється в світі, спричинивши великий “броунівський” рух народів, їх наближення до етнічних джерел, етнізацію людства.

Тільки в межах Одеської області за останні роки було створено більш як 50 національно-культурних товариств, що займаються національним та культурним відродженням. Більшість цих об'єднань входять до складу загальнодержавних національних асоціацій та рад. На рівні Одещини діє Асоціація національно-культурних та культурно-просвітних об'єднань.

Зацікавленість держави всебічним розвитком її народу виявляється перш за все на регіональному рівні. Саме надання можливості кожному етносу самореалізуватись, показати усім свої особливості, унікальність попереджує процеси самоізоляції та концентрації етносу лише на вирішенні своїх проблем.

Україна складається з багатьох історико-географічних та етнографічних регіонів, що створились у різні часи і покликані виконувати неоднакові функції у житті етносу.

Найбільш високим ступенем поліетнічного складу населення в Україні визначається південний регіон. Тут імовірність міжетнічних контактів (індекс Еккеля) є найвищою [9, с. 236].

Населення півдня України з самого початку формувалося як багатонаціональне, що значно збільшувало можливості спілкування людей різних національностей та верств населення. Згодом це стало однією з традиційних особливостей регіону, наклавши певний відбиток і на психологічний склад характеру населення.

Українське Придунав'я, що займає південно-західну частину України, і донині залишається регіоном із досить строкатим етнічним складом. Упродовж XVII-поч. XX ст. ця територія не мала свого політичного статусу і входила до складу Російської та Румунської держав за назвою Бессарабія.

Район Придунав'я з давніх-давен був ареною боротьби різних народів за право володіння річковим шляхом та степами Бессарабії.

Заселення цього регіону упродовж останніх трьох століть представниками різних національних культур дає можливість спостерігати рівень збереження алохтонною культурою національної діаспори типових головних ознак рідної етнокультури та відзначити елементи автохтонної культури, що піддаються взаємодії та впливу іноетнічних культур. Цікавим і специфічним аспектом Придунав'я є те, що існування автохтонної української культури відбувається поруч з етнокulturою молдавського народу – автохтона (у даному разі спрацьовує диференціація за ознакою титульний етнос – власне етнос); крім цього, більшість представників етнокultur регіону заселяли край майже одночасно (мається на увазі новітній період історії краю).

Саме тому Придунайський край разом з іншими, строкатими в етнічному складі, регіонами дає можливість спостерігати рівень етнокulturної адаптації національних меншин в автохтонному середовищі.

Представники різних народів, освоюючи ці землі та потрапляючи в нові умови життя (соціальні, економічні, правові), на основі попереднього досвіду створювали нові ареальні типи етнічних культур, в конкретних формах яких простежуються різноманітні рівні етнічної виразності і збереження загальноетнічних і субетнічних характерних елементів і структур у переплетінні з своєрідними місцевими варіантами.

Етнічний ренесанс сьогодення не залишає жодних підстав для сумнівів щодо важливості для людства якнайповнішого збереження всієї його етнічної спадщини. Адже нашу добу називають також і добою націоналізму, тобто добою активного націотворення. Отже знову нагадує про себе проблема етнічних меншин. Варто відзначити таку особливість функціонування етнічних меншин, як усеагальність прояву. У сучасному світі вельми поширеною є ситуація, коли на території держав мешкають різні народи.

Очевидно, що чим більше відкритим ставатиме людське суспільство в усіх його чинниках, тим більшими ставатимуть людські маси, втягнені у такі процеси. А це неминуче призводитиме до дедалі більшої поліетнічності держав. Поліетнічність певного національного цілого дає ту перевагу, що створює не спорадичні і вибіркові, а повсякденні й широкоюсяжні умови взаємозабезпечення етносів досвідом освоєння природи, розгортання культурного простору та інш.

Кожне відгалуження етносу, що з різних причин потрапляє в інонаціональне, як правило, поліетнічне середовище набуває своїх певних особливостей. Ці культурні особливості виявляються в специфіці буття частини народу, що не пориває з національною культурою.

Етнічні спільноти, які опинились у відриві від основного етнічного ядра в Придунав'ї розуміють, що одним із засобів збереження етнічної цілісності є долучення до народної культури, котра виконує сигніфікативну функцію і є однією із провідних сфер реалізації етнічної самосвідомості [2, с. 62].

Національна свідомість етносів регіону є результатом рефлексії, об'єктивованої інтересами етнічної спільноти сьогодення, адже вона формується як своєрідний погляд сучасного в минуле, в котрому актуалізуються-осучаснюються лише ті смисли минулого, що виправдовують етнічні інтереси сучасного буття.

Етнічне відродження краю призводить, з одного боку, до розмивання просторових кордонів між національними спільнотами, з іншого – до усвідомлення вагомості етнічного життя. Останнє – не лише сукупність певних значень, понять, норм, традицій, ідей, поглядів, стереотипів, а й символічне буття.

Однією з передумов збереження та розвитку самобутності певної етнічної меншини постає, на наш погляд, рівень компактності проживання, а також той факт, що меншини не тільки мають свою етнічну батьківщину поза меж України, а й є частинами державних етносів.

“Регіональний фактор виступає специфічним засобом накопичення, збереження і передачі соціальної інформації у вигляді традицій, звичаїв, норм, цінностей, відповідно, він може бути представлений як соціальний досвід, а значить, виконує його функції акумуляції, консервації, трансляції. У зв'язку з цим можна виокремити ще одну його функцію – соціалізацію особистості” [3, с. 103].

Соціокультурний простір в етнорегіоні – це сфера дії культури народу та процесу інкультурації в цілому, що відбиває аспект входження індивіда в дану культуру, процес засвоєння характерних для культу-

ри норм, мови, способів мислення і дії, етикету, що відособлюють дану культуру від інших.

Разом з тим етнорегіон відбиває і процес деетнізації та маргіналізації, що виражаються в демографічній і культурній експансії пануючого етносу.

Тому для характеристики світоглядних особливостей мешканців Українського Придунав'я досить важливим є питання почуття Батьківщини та його місце в самосвідомості особистості.

Регіон мешкання – важливий фактор, що переважно визначає спосіб мислення, рівень емоційності, повсякденні вербальні та реальні реакції індивідів і який здатний значно стимулювати чи нейтралізувати вплив інших факторів.

Образ картини світу, менталітет, латентно існуючий у свідомості кожного індивіда, фіксує в собі значення таких понять як “народ”, “нація”, “рідний край” диференціюється не стільки залежно від національності й освіти, скільки від регіональної належності індивідів.

Менталітет займає важливе місце в дослідженні етнорегіону, не з точки зору соціально-економічних взаємин, а в світлі структури духовного життя соціуму, зокрема, ціннісних орієнтирів його свідомості [М.Блок, Л.Февр, С.Барт та ін.].

На рівень трансформації, народної культури етнічних спільнот Придунав'я впливає екстравертність та інтравертність етнокультури кожного етносу, що пов'язується з його походженням, мовною близькістю з сусідами, тематичною схожістю способу життя.

У росіян Придунав'я і сьогодні зберігаються основні диференціюючі ознаки етнічної культури Батьківщини, хоча наявний високий рівень запозичень, що засвідчує поступовий постійний процес асиміляції-аккультурації.

Поселення росіян-старообрядників, що, незважаючи на всі перипетії ХХ ст., зуміли зберегти історичну пам'ять; традиції, уявлення, погляди старовірів коріннями сягають глибин історії.

Старовіри в Придунав'ї становлять компактні поселення. Вони оселялися, як правило, ізольовано чи поряд з українцями, зберігаючи при цьому свої традиції і культуру. Компактне етнокультурне середовище дозволило росіянам-старообрядникам зберегти унікальні елементи народної культури, частина яких майже не функціонує в метрополії.

Характеризує росіян-старовірів чітке усвідомлення власних національних коренів, визначаючи національну приналежність, вони з гордістю підкреслюють, що є частиною “великої Росії”, зберігають істинно християнську віру.

Традиційний світогляд старовірів регіону продовжує функціонувати і виявляється в релігійній парадигмі. Саме релігія сьогодні є тією ідентифікуючою силою спільноти, що стоїть на перешкоді асиміляційних, нівелюючих процесів.

Народна культура старовірів тісно пов'язана з їхньою релігійною свідомістю, бо традиційний побут, спосіб життя, переплітаючись зі стародавніми релігійними канонами, визначають сьогодні буття людей, формують їх досить своєрідне світобачення [2, с. 14–15].

Етнокультура титульного етносу в регіоні характеризується високим рівнем збереження власне етнічної культури, що в результаті призводить до існування у ній специфічних регіональних ознак, які відчутні в місці розташування ядра українського етносу.

Етнокультурний масив українців, справіку набуті риси характеру козацько-вольового типу стали основою опору іноетнічному поглинанню в нових умовах Придунав'я. Усвідомлена належність до історичного народу, який витворив свої культурні цінності, органічно сприйнявши їх як частку свого духовного ества, не дозволила українцю безслідно розчинитися. Достатньо високий культурний рівень додав сил, щоб контролювати ситуацію, і вольова зосередженість і наполегливість, характерна високоорганізованим людським колективом, допомогли досягти бажаного результату – адаптуватися в будь-якому географічному і соціальному середовищі [6, с. 109].

Праця споконвіку хліборобського українського народу завжди була переплетена з духовністю, космо-сом. Численні обряди і звичаї свідчать про глибоке світосприйняття і світорозуміння. Народна-традиційна культура в поєднанні з духовно-християнським розумінням світобудови зреалізувались у національній стійкості, складають основи українського характеру.

Феноменально багата українська обрядовість в основній своїй масі збережена українцями Придунав'я, стала активною компонентою життєдіяльності етносу. Виникнувши як зв'язок, синтез духовного і матеріального в процесі буття, вона нарощувала національне кліше, набула значення капіляра світоглядного й духовного живлення національного організму, кризьвікових контактів, відображаючись і закріплюючись у свідомості людей.

Духовна культура бессарабських молдаван охоплює всі ділянки громадського, родинного та суспільного життя. Духовний процес бессарабських молдаван є системою міркувань окремих індивідів етносу, їхніх ціннісних орієнтацій та ідеалів. Найбільш стійкими трансляторами, що утримують у собі етнокультурні ознаки, є народні звичаї та свята. Багато спільного у проведенні Різдвяних та Новорічних свят молдаван мають з іншими етнічними спільнотами південної Бессарабії: українцями, болгарями, росіянами.

Українське Придунав'я – особливий етнорегіон, який освоювали представники різних народів, що потрапляючи в нові умови життя – соціальні, економічні, правові, на основі попереднього досвіду створили нові ареальні типи етнічних культур, у конкретних формах яких простежуються різноманітні рівні етнічної виразності і збереження загальноетнічних і субетнічних характерних елементів і структур у переплетенні з своєрідними місцевими варіантами.

Етнокультурна свідомість народів Придунав'я формувалась саме на підґрунті поліетнічного середовища, яке створювало можливість неадекватного реагування кожного етносу на ті політично-ідеологічні чинники, які набували тут все більш тенденційного змісту впродовж ХІХ-ХХ століть.

Особливо це помітно при вивченні традиційної звичаєвої народної культури етносів регіону, адже кожний з етносів виявив різні можливості збереження етнокультури, що позначилося на її відображенні у свідомості людей.

В регіоні відзначається чітко простежувана тенденція закріплення архетипних етнодиференційованих

ознак кожного етносу, яка пов'язана з тим, що активні спроби знищити традиційне середовище етнічних спільнот Придунав'я шляхом уніфікації і вкорінення у свідомість етнофора хоча і спорідненого, але етнічно нетотожного російського народу нових стереотипів буття і поведінки, виявили зовсім протилежні тенденції, які можна розглядати як захисні засади етнобуття народів регіону.

Наявність поліетнічного середовища створює у Придунав'ї передумови невідчуження іноетнічної культури – алохтона, а сприйняття її як своєї другої культури, що є виявом толерантного ставлення до іншого. Етнічна толерантність як важлива складова етнорегіональної специфіки базується на відсутності негативного ставлення до іншої етнічної культури, наявності у свідомості носія певної етнокультури позитивного образу іншої етнокультури при збереженні позитивного сприйняття власної. Толерантність не є наслідком асиміляції як відмови від своєї народної культури, а стає характеристикою міжетнічної інтеграції, для котрої властиве “прийняття” або позитивне ставлення як до власної етнокультури, так і до культур інших етнічних спільнот. Толерантність як властивість особистості розвивається упродовж багатьох років, формується під впливом найближчого оточення, соціальних умов, традицій та соціальної ситуації розвитку особи.

Етнічна свідомість людей, які прибували в Бессарабію з різних регіонів України, Росії, Болгарії, Валахії (Молдови) та інших країн, унаслідувала і ті етнічні архетипи буття, які були властиві цим народам – автохтонам, адже вона відтворювала й зберігала в народній уяві і творчості особливі стереотипи мислення, формувала національну уяву щодо природи і всесвіту в цілому. Отже, національна філософія етносів Придунав'я впродовж тривалого історичного часу відтворювала в їх свідомості не лише ті соціальні зміни, що розгортаються тут, але й різноманітні етнічні процеси, які відбувалися у краї з більш-меншою повнотою.

Етнокультурний простір Придунав'я репродукує в регіоні традиції, визначає смисловий простір людської свідомості, представлений найбільш універсальними знаковими системами: мовою, способом життєдіяльності, нормами поведінки.

Народи Придунав'я, особливо найбільш чисельні етнічні меншини болгар, гагаузів, молдаван, росіян створили упродовж багатьох років своєрідний модус мислення регіону, головною засадою якого було створення “замкнутого середовища”, тобто відтворення класичного автохтонного життя своїх народів у дисперсних розселеннях.

Збереження етнокультурного розмаїття народів в поліетнічному середовищі сприяє взаємозбагаченню народних культур і розквіту національної культури.

Визначальною рисою і незаперечним доказом міжетнічної цілісності Придунав'я є той факт, що майже всі мешканці краю вважають його своєю батьківщиною. Саме почуття солідарності й єдності між усіма мешканцями української землі, незалежно від їхнього етнічного походження, соціально-класової належності, віросповідання, повинне об'єднати громадян на основі територіального патріотизму, оскільки останній стане на перешкоді міжнаціональній ворожнечі. Український етнос, його мова та культура мають стати основою формування української поліетнічної нації, загальнодержавного мовно-культурного простору.

Саме тому український етнос має відігравати роль конструктивно-інтегруючого чинника в процесі державотворення. Саме український етнос, його мова та культура мають стати основою формування української поліетнічної нації, загальнодержавного мовно-культурного простору.

Джерела та література

1. Ануфрієв О.М. Етнорегіональне буття етносів як умова співіснування народів в поліетнічному середовищі // Наукові записки: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. Вип. 2. – К.: Знання, 1999. – 75 с.
2. Ануфрієв О.М. – Слов'янський фольклор Придунав'я /Сучасні особливості його функціонування в регіоні. – К., 1995. – 92 с.
3. Болдецькая О.Л. Этническое самосознание в украинско-русском пограничье //Дис. канд. социолог. наук. – Харьков, 1996. – 220 с.
4. Нельга О.В. Теорія етносу. Курс лекцій. – К.: Тандем, 1977. – 368 с.
5. Основи етнодержавства. – К.: Либідь, 1997.
6. Павлюк С. Хто він, зарубіжний українець? //Віче. – 1993. – № 4. – С. 109-116.
7. Пономарьов А.П. Українська етнографія: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1994. – 184 с.
8. Римаренко С.Ю. Чи можлива етнополітична стабільність в Україні: Про деякі актуальні питання міжнаціональних відносин та шляхи її розв'язання // Відродження. – 1995. – № 3. – С. 3-6.
9. Рудницька Т.М. Соціальна динаміка етнічних спільнот України: загальнонаціональні тенденції і регіональні особливості //Дис. д-ра соціолог. наук. – К., 1996.